

Streszczenie

Anna Katarzyna Klimek
Streszczenie rozprawy doktorskiej

*PRACA NAD LEKTURĄ SZKOLNĄ W MEDIOSFERZE
NA PRZYKŁADZIE BAŚNI CHARLES'A PERRAULT'A*

Rozprawa doktorska poświęcona pracy nad lekturą szkolną w mediosferze na przykładzie baśni *Barbe bleue* Charles'a Perrault'a stanowi wstępną próbę systematyzacji problematyki szkolnego kształcenia literackiego w powiązaniu z umiejętnością „czytania obrazu”. Ten typ kształcenia, staje się coraz powszechniejszy we współczesnej szkole, która staje przed wyzwaniami narzucanymi przez dokonania nowoczesnej cywilizacji. Głównym celem niniejszej rozprawy było zbadanie przekształceń klasycznych wątków literackich w przekazie masowym oraz ich wpływ na zrozumienie i interpretację dzieła literackiego przez ucznia szkoły gimnazjalnej - współczesnego odbiorcę tekstu. Proponowany temat pracy jest wynikiem moich zainteresowań jako nauczyciela języka francuskiego, rozwijanych podczas polsko-francuskich spotkań seminaryjnych z zakresu dydaktyki literatury, organizowanych w Katedrze Filologii Romańskiej Uniwersytetu Szczecińskiego.

Praca składa się ze wstępu, części teoretycznej i analitycznej, przedstawiającej badania nad odbiorem baśni *Barbe bleue* przez uczniów klas gimnazjalnych i licealnych w Szczecinie i Touluzie, a także wniosków końcowych stanowiących podsumowanie zrealizowanych badań, bibliografii oraz aneksu zawierającego wybrane prace uczniów.

Rozdział pierwszy obejmuje analizę i próbę zakreślenia obszarów przemian zachodzących w kulturze w obrębie tzw. mediosfery czy też mediologii. Zmiany te w sposób nieunikniony dotyczą także ucznia, jego sposobów czytania dzieł literatury pięknej, rozumienia przekazów przeszłości, związanych z tzw. literaturą klasyczną i usankcjonowaną jako element trwałego dziedzictwa kulturowego.

Problemem jednak współczesnej szkoły jest to, że brakuje uważnego czytelnika powyższych propozycji. Dzieje się tak, gdyż głównym elementem przyciągającym uwagę ucznia nie jest już słowo, ale obraz. Wśród pozostałych przyczyn tego stanu rzeczy dydaktycy literatury wymieniają zachwianie kryzysu wartości, zmiany historyczno-polityczne, spory o kanon. Niemoc wobec globalnego rynku i dyktatu kultury masowej jest zauważalna. Media współtworzą środowisko człowieka, ale też i same stały się istotnym dla niego środowiskiem. Ważne w tym kontekście staje się ukierunkowanie ucznia w jego pracy interpretacyjnej tekstu literowego i ikonicznego.

ROZDZIAŁ I - ZMIANY ZACHODZĄCE W KULTURZE

I. 2. W STRONĘ MEDIOLOGII

I.2.1. PRÓBA ZDEFINIOWANIA MEDIOSFERY

I.2.2. SPOŁECZEŃSTWO SIECIOWE

I. 3. CZYTELNIK WOBEC MEDIOSFERY

Rozdział drugi został poświęcony analizie baśni *Barbe bleue* CH. Perrault'a, stanowiącego przykład literatury klasycznej oraz jej zasięgu odbiorczego w mediosferze. Układ rozdziału obejmuje informacje o autorze, analizę kompozycji formalnej baśni oraz symbolikę zawartą w pierwotnym tekście i w różnorodnych adaptacjach literackich. Metamorfozy postaci Barbe Bleue dokonują się w kolejnych adaptacjach książkowych, w tzw. *réécriture* (np. powieść Amélie Nothombe, *Barbe Bleue*, Paryż 2012). Liczne adaptacje wskazują na żywotność tekstu w świadomości odbiorczej współczesnych czytelników i na trwale zakorzenienie literackiego przesłania Perraulta w kulturze. Ważne dla zrozumienia morału staje się rozwikłanie przesłań symbolicznych niesionych przez poszczególne elementy konstrukcji baśniowej.

ROZDZIAŁ II - BAŚNIE CH. PERRAULT'A, ICH ZASIĘG ODBIORCZY

- II. 1. SZKIC TWÓRCZOŚCI CH. PERRAULT'A
- II. 2. BAŚŃ JAKO GATUNEK
- II. 3. SYMBOLIKA BAŚNI *BARBE BLEUE*
- II. 4. ODBIORCZOŚĆ TEKSTÓW BAJKOPISARZA WE FRANCJI I ŚWIECIE

W rozdziale trzecim omówiono projekty dydaktyczne, wykorzystujące przekaźniki mediosfery w procesie edukacji: tekstowe, ikoniczne (obraz i historyjka obrazkowa, struktury komiksowe, gry komputerowe), audiowizualne (film, przekaz TV, obraz, dźwięk, symulacje). W niniejszym rozdziale przedstawione zostały projekty dydaktyczne wykorzystujące nośniki multimedialne w celu odczytania, zrozumienia i interpretacji baśni *Barbe Bleue* Charlesa Perrault'a. Projekty te zostały opracowane w Uniwersytecie w Tuluzie i udostępnione przez p. Véronique Larrivé – ich autorkę oraz moje własne, zrealizowane na potrzeby niniejszej rozprawy.

ROZDZIAŁ III - PROJEKTY DYDAKTYCZNE WYKORZYSTANIA PRZEKAŹNIKÓW MEDIOSFERY W PROCESIE EDUKACJI

- III. 1. ADAPTACJE FILMOWE I IKONICZNE *BARBE BLEUE*
- III. 2. METODA PROJEKTÓW
- III. 3. FRANCUSKIE PROPOZYCJE PROJEKTÓW LEKTUROWYCH (UNIwersYSTET W TOULUZIE – V. LARRIVÉ)
- III. 4. POLSKIE PROPOZYCJE PROJEKTÓW LEKTUROWYCH (UNIwersYSTET W SZCZECINIE – ANNA KLIMEK)

Podsumowując można zauważyć, że literatura klasyczna może być przedmiotem żywego zainteresowania czytelnika. Praca nad tekstem literackim we współczesnej szkole powinna uwzględniać wymogi formalne, ale także sferę przyjemności, której źródłem jest dla ucznia kontakt z obrazem. Teorie recepcji tekstu, które uwzględniane są przez dydaktyków literatury zachęcają do uwzględnienia subiektywnych odczuć czytelnika, bez którego tekst nie może funkcjonować. *Baśnie* Charles'a Perrault'a i omawiany szerzej w ramach niniejszej pracy

Sinobrody jest wciąż obecny w mediosferze. Potwierdzają to liczne adaptacje, przemiany, przekształcenia i formy reaktualizacji. Projekty tzw. pisania twórczego, realizowane przez uczniów polskich i francuskich, są doskonałym przykładem możliwości wiązania tego, co określone jest w zadaniach szkoły jako analityczna praca nad tekstem z uwzględnieniem własnych możliwości konstruowania znaczeń i nadawania interpretacji. Uczniowie wykazują się dużym zainteresowaniem i chętnie sięgają do proponowanych im tekstów kultury w poszukiwaniu dawnych oraz ich nowych sensów. Wyrazem tego są pisemne prace uczniów, które ponownie potwierdzają żywotność przesłań Perraulta, ale także stanowią doskonały przykład funkcjonowania uczniów w środowisku mediosfery.